ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 17. júla 2008 *

Vo veci C-347/06,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Taliansko) z 23. mája 2006 a doručený Súdnemu dvoru 17. augusta 2006, ktorý súvisí s konaním:

ASM Brescia SpA

proti

Comune di Rodengo Saiano,

za účasti:

Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas,

* Jazyk konania: taliančina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia J. Makarczyk, P. Kūris, J.-C. Bonichot (spravodajca) a C. Toader,

generálny advokát: M. Poiares Maduro,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 21. februára 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— ASM Brescia SpA, v zastúpení: V. Salvadori, A. Salvadori, G. Caia a N. Aicardi, avvocati,

— Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas, v zastúpení: M. Zoppolato a D. Gazzola, avvocati,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: X. Lewis, B. Schima a D. Recchia, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 24. apríla 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 10 ES, 43 ES, 49 ES a 86 ods. 1 ES, zásad rovnosti zaobchádzania, zákazu diskriminácie, transparentnosti a proporcionality, ako aj smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES (Ú. v. EÚ L 176, s. 57; Mim. vyd. 12/002, s. 230).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi ASM Brescia SpA (ďalej len „ASM Brescia“) a Comune di Rodengo Saiano, ktorého predmetom je rozhodnutie č. 19 obecnej rady tejto obce z 19. júla 2005, ktorým sa potvrdilo k 31. decembru 2005 uplynutie platnosti koncesie, ktorú obec udelila spoločnosti ASM Brescia na službu distribúcie zemného plynu na svojom území.

Právny rámec

Právo Spoločenstva

3 Odôvodnenie č. 4 smernice 2003/55 stanovuje:

„Slobody, ktoré zmluva zaručuje obyvateľom Európy — voľný pohyb tovaru, voľné poskytovanie služieb a sloboda usadiť sa —, sú možné len v prostredí úplne otvoreného trhu, ktorý umožní všetkým odberateľom slobodne si vyberať dodávateľov a všetkým dodávateľom slobodne dodávať svojim odberateľom.“

4 Odôvodnenie č. 8 smernice 2003/55 stanovuje:

„Pre ukončenie budovania vnútorného trhu so zemným plynom má rozhodujúcu úlohu nediskriminačný prístup do siete prevádzkovateľov prepravnej a distribučnej sústavy. Prevádzkovateľ prepravnej alebo distribučnej sústavy môže pozostávať z jedného alebo viacerých podnikov.“

5 Odôvodnenie č. 10 smernice 2003/55 stanovuje:

„Pre zabezpečenie efektívneho a nediskriminačného prístupu do siete je vhodné, aby tam, kde existujú vertikálne integrované podniky, boli prepravné a distribučné sústavy prevádzkované právne samostatnými organizačnými jednotkami. Komisia by mala zhodnotiť opatrenia s rovnakým účinkom vyvinuté členskými štátmi na dosiahnutie tejto požiadavky, a tam kde je to vhodné, predložiť návrhy na zmenu a doplnenie tejto smernice.

Je tiež vhodné, aby prevádzkovatelia prepravnej a distribučnej sústavy mali účinné rozhodovacie právomoci týkajúce sa aktív potrebných na údržbu, prevádzku a rozvoj sietí, ak spomínané aktíva vlastnia a prevádzkujú vertikálne integrované podniky.

Je však dôležité rozlišovať medzi takýmto právnym oddelením a oddelením vlastníctva. Právne oddelenie neznamená zmenu vlastníctva majetku ani nebráni tomu, aby boli podobné alebo rovnaké podmienky zamestnanosti uplatňované v celej skupine vertikálne integrovaných podnikov. Je však potrebné zabezpečiť nediskriminačný charakter rozhodovacieho procesu pomocou organizačných opatrení týkajúcich sa nezávislosti osôb s rozhodovacími právomocami.“

6 Odôvodnenie č. 18 smernice 2003/55 stanovuje:

„Odberatelia plynu majú mať možnosť slobodne si vybrať svojho dodávateľa. Pri dokončovaní vnútorného trhu s plynom je však potrebné použiť postupný prístup spojený s konkrétnym konečným termínom, ktorý umožní priemyslu, aby sa prispôsobil a aby sa zabezpečilo zavedenie vhodných opatrení a systémov na ochranu záujmov odberateľov a zabezpečilo ich reálne a účinné právo na výber dodávateľa.“

7 Článok 1 ods. 1 smernice 2003/55 stanovuje:

„Táto smernica ustanovuje spoločné pravidlá pre prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu. Definuje pravidlá vzťahujúce sa na organizačné usporiadanie a fungovanie plynárenstva, prístup na trh, kritériá a postupy uplatňované pri udeľovaní povolení na prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu a na prevádzku sústav.“

8 Článok 2 smernice 2003/55 stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

…

‚distribúcia' znamená dopravu zemného plynu cez miestne alebo regionálne plynovodné siete s cieľom dodania odberateľom, ale nezahrňuje samotnú dodávku;

…

‚dodávka' znamená predaj, vrátane ďalšieho predaja zemného plynu, vrátane LNG, odberateľom;

…

‚oprávnení odberatelia' znamená odberateľov, ktorí môžu slobodne nakupovať plyn od dodávateľa podľa vlastného výberu v zmysle článku 23 tejto smernice;

…"

9 Článok 23 ods. 1 smernice 2003/55 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby oprávnenými odberateľmi boli:

a) do 1. júla 2004 oprávnení odberatelia stanovení podľa článku 18 smernice [Európskeho parlamentu a Rady] 98/30/ES [z 22. júna 1998 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom (Ú. v. ES L 204, s. 1; Mim. vyd. 12/002 s. 28)]. Členské štáty do 31. januára každého roku uverejnia kritériá pre definovanie oprávnených odberateľov;

b) najneskôr od 1. júla 2004 všetci odberatelia okrem domácností;

c) od 1. júla 2007 všetci odberatelia."

Vnútroštátne právo

10 Legislatívny dekrét č. 164/2000, ktorým sa vykonáva smernica 98/30/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom v súlade s článkom 41 zákona č. 144 zo 17. mája 1999 (decreto legislativo n. 164, attuazione della direttiva n. 98/30/CE recante norme comuni per il mercato interno del gas naturale, a norma dell'articolo 41 della legge 17 maggio 1999, n. 144), z 23. mája 2000 (GURI č. 142 z 20. júna 2000, s. 4, ďalej len „legislatívny dekrét č. 164/2000"), stanovuje, že činnosť distribúcie zemného plynu je v zásade službou vo verejnom záujme, ktorej výkonom obce poverujú koncesionárov vybraných výlučne na základe výberového konania na obdobie nie dlhšie ako 12 rokov.

11 Vzhľadom na platné koncesie na distribúciu zemného plynu, ktoré neboli udelené v rámci výberového konania, článok 15 ods. 5 legislatívneho dekrétu upresňuje:

„Pokiaľ ide o činnosti distribúcie plynu, koncesie platné ku dňu účinnosti tohto dekrétu, ako aj tie, ktoré sú udelené spoločnostiam odvodeným od premeny súčasných prevádzkujúcich štruktúr, zanikajú ku dňu uplynutia v nich stanovenej lehoty, pokiaľ táto lehota uplynie skôr ako prechodné obdobie určené odsekom 7. Platné koncesie, v ktorých nie je stanovená lehota zániku ich platnosti, alebo pre ktoré je stanovená lehota presahujúca prechodné obdobie, zostávajú platné do uplynutia tohto prechodného obdobia…“

12 Článok 15 ods. 7 uvedeného legislatívneho dekrétu uvádza:

„Prechodné obdobie, ktorého dĺžku stanovuje odsek 5 na päť rokov, začína plynúť 31. decembra 2000. Toto obdobie môže byť predĺžené za nižšie uvedených podmienok s tým, že nesmie byť dlhšie ako:

a) jeden rok, v prípade ak aspoň rok pred uplynutím piatich rokov sa zlúčia alebo splynú obchodné spoločnosti, pričom uvedená okolnosť umožní pokryť spotrebu, ktorá nie je súhrnne nižšia ako dvojnásobok pôvodnej spotreby pokrytej najväčšou zo zaniknutých spoločností;

b) dva roky, v prípade ak pred uplynutím lehoty uvedenej v písmene a) je počet odberateľov vyšší ako stotisíc konečných zákazníkov alebo ak objem distribuovaného zemného plynu je vyšší ako sto miliónov metrov kubických za rok, alebo podnik vykonáva činnosť v rozsahu, ktorý zodpovedá aspoň územiu provincie;

c) dva roky, v prípade ak pred uplynutím lehoty uvedenej v písmene a) súkromný kapitál tvorí aspoň 40 % základného imania spoločnosti.“

13 Článok 15 ods. 8 legislatívneho dekrétu č. 164/2000 stanovuje, že keď viacero z týchto podmienok je splnených, potom je možné kumulovať obdobia predĺženia uvedeného prechodného obdobia.

14 Článok 1 ods. 69 zákona č. 239, ktorým sa reorganizuje odvetvie energetiky a ktorým sa vláda poveruje reorganizovať ustanovenia účinné v oblasti energie (legge n. 239, riordino del settore energetico, nonche' delega al Governo per il riassetto delle disposizioni vigenti in materia di energia), z 23. augusta 2004 (GURI č. 215 z 13. septembra 2004, s. 3), stanovuje:

„… Prechodné obdobie, ktoré uvádza článok 15 ods. 5 [legislatívneho dekrétu č. 164/2000], uplynie najneskôr 31. decembra 2007, pričom sa zachováva právo samosprávnej jednotky predĺžiť prechodné obdobie počas šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona o obdobie jedného roka, ak sa preukážu dôvody verejného záujmu… Článok 15 ods. 8 tohto legislatívneho dekrétu [č. 164/2000] sa zrušuje.“

15 Zákonný dekrét č. 273 o vymedzení a predĺžení lehôt, ako aj o naliehavých ustanoveniach, ktoré z toho vyplývajú (decreto-legge n. 273, definizione e proroga dei termini, nonche' conseguenti disposizioni urgenti), z 30. decembra 2005 (GURI č. 303 z 30. decembra 2005, s. 8), zmenený na zákon po zmene a doplnení zákonom č. 51 z 23. februára 2006 (riadna príloha GURI č. 49 z 28. februára 2006, ďalej „zákonný dekrét č. 273/2005“), stanovuje vo svojom článku 23 ods. 1, že prechodné obdobie stanovené článkom 15 ods. 5 legislatívneho dekrétu č. 164/2000 sa na jednej strane predlžuje do 31. decembra 2007 a na druhej strane je tiež predĺžené do 31. decembra 2009 v prípade, keď sa splní aspoň jedna z podmienok uvedených v článku 15 ods. 7 zmieneného zákonného dekrétu.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

16 ASM Brescia je koncesionárom na službu vo verejnom záujme distribúcie zemného plynu na území Comune di Rodengo Saiano na základe zmluvy uzavretej 27. februára 1984, ktorej platnosť bola pôvodne dohodnutá do 31. decembra 2014. Deň zániku platnosti tejto koncesie bol dodatkom zmenený na 31. decembra 2029.

17 Rozhodnutím č. 19 svojej obecnej rady z 19. júla 2005 Comune di Rodengo Saiano stanovilo predčasný deň zániku platnosti koncesie udelenej ASM Brescia, a to na 31. decembra 2005, na to, aby mohla vyhlásiť výberové konanie a vybrať nového poskytovateľa uvedenej služby. ASM Brescia sa ďalej uznalo právo na náhradu zostatkovej hodnoty odpisov, ktorej výšku znalec určil na 926 000 eur.

18 ASM Brescia podala žalobu proti tomuto rozhodnutiu na vnútroštátny súd.

19 Následne zákonný dekrét č. 273/2005, ktorý stanovuje vo svojom článku 23 automatický odklad dňa uplynutia prechodného obdobia uvedeného v článku 15 ods. 5 legislatívneho dekrétu č. 164/2000 z 31. decembra 2005 na 31. decembra 2007, ako aj za určitých podmienok automatické predĺženie tohto obdobia z 31. decembra 2007 do 31. decembra 2009, nadobudol účinnosť.

20 Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia, ktorý sa pýta na súlad tohto textu s právom Spoločenstva, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je zlučiteľné s článkami 43 ES, 49 ES a 86 ods. 1 ES, ako aj so zásadami rovnosti zaobchádzania, zákazu diskriminácie a transparentnosti automatické a všeobecné predĺženie platnosti súčasných koncesií na distribúciu zemného plynu do 31. decembra 2007, ktoré boli pôvodne udelené bez toho, aby bolo predtým vyhlásené výberové konanie?

2. Sú zlučiteľné s článkami 43 ES, 49 ES a 86 ods. 1 ES, ako aj so zásadami rovnosti zaobchádzania, zákazu diskriminácie a transparentnosti neskoršie dodatočné automatické predĺženia platnosti súčasných koncesií na distribúciu zemného plynu do 31. decembra 2009, ktoré boli pôvodne udelené bez toho, aby bolo predtým vyhlásené výberové konanie, za týchto predpokladov:

a) keď sa koncesionár zlúčil, resp. splynul s inou spoločnosťou, pričom zlúčenie, resp. splynutie dovoľuje pokryť dvojnásobnú spotrebu vzhľadom na pôvodnú spotrebu pokrytú zanikajúcou spoločnosťou;

b) keď koncesionár získal klientov predstavujúcich spotrebu presahujúcu 100 000 konečných spotrebiteľov, alebo keď distribuuje množstvo plynu vyššie ako 100 miliónov metrov kubických za rok alebo rovnaký operačný okruh aspoň na celom území provincie;

c) keď aspoň 40 % základného imania koncesionára bolo privatizovaných?

3. Je zlučiteľné s odôvodneniami č. 4, 8, 10 a 18 smernice 2003/55/ES…, ako aj s článkom 23 ods. 1 uvedenej smernice a s článkom 10 ES a so zásadami rozumnosti a primeranosti predĺženie platnosti súčasných koncesií na distribúciu zemného plynu, tak za predpokladu uvedeného v prvej otázke, ako aj za predpokladu uvedeného v druhej otázke s osobitným ohľadom na:

   a) povinnosť [členských] štátov sledovať cieľ liberalizácie trhu so zemným plynom, a to pred 1. júlom 2007;

   b) zákaz uložený [členským] štátom prijať alebo ponechať v účinnosti vnútroštátne právne normy, ktoré sú v rozpore s liberalizáciou trhu so zemným plynom;

   c) povinnosť [členských] štátov viazať prechodné obdobie na primeranú lehotu a na objektívne požiadavky?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

21 ASM Brescia sa domnieva, že otázky, ktoré položil vnútroštátny súd, sú neprípustné, pretože spočívajú na nepresnom rozbore, podľa ktorého talianske právo upravuje predĺženie platnosti predmetných koncesií na distribúciu plynu.

22 ASM Brescia tvrdí, že vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej neurčuje zákonné predĺženie platnosti týchto koncesií, ale naopak stanovuje, že sa predčasne končí ich platnosť, ak sú udelené na dobu neurčitú, alebo, keď deň zániku ich zmluvnej platnosti uplynie až po prechodnom období uvedenom v článku 15 ods. 5 legislatívneho dekrétu č. 164/2000.

23 Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas — tiež tvrdí, že prvá otázka, ktorú položil vnútroštátny súd, vychádza z nesprávneho predpokladu, keďže predmetná právna úprava vo veci samej nestanovuje automatické a všeobecné predĺženie platnosti dotknutých koncesií, ale sa ohraničuje na oddialenie dňa, keď predčasne skončí ich platnosť.

Odpoveď Súdneho dvora

24 Vnútroštátny súd požiadal Súdny dvor, aby rozhodol o tom, či je s právom Spoločenstva zlučiteľné predĺženie, na základe článku 23 zákonného dekrétu č. 273/2005, prechodného obdobia, ktoré je uvedené v článku 15 ods. 5 legislatívneho dekrétu č. 164/2000.

25 V rámci konania začatého podľa článku 234 ES nemá Súdny dvor právomoc rozhodovať o zlučiteľnosti vnútroštátneho opatrenia s právom Spoločenstva (pozri najmä rozsudok z 11. júna 1987, X, 14/86, Zb. s. 2545, bod 15). Súdny dvor však zo znenia otázok položených vnútroštátnym súdom, vzhľadom na údaje, ktoré uviedol, môže vyvodiť prvky, na ktoré sa vzťahuje výklad práva Spoločenstva, na to, aby mu umožnil vyriešenie právneho problému, ktorý prejednáva (rozsudok X, už citovaný, bod 16).

26 Vnútroštátne rozhodnutie obsahuje dostatočné údaje, ktoré môžu zodpovedať týmto požiadavkám, keďže vnútroštátny súd uviedol, že výklad článkov 43 ES, 49 ES, 86 ods. 1 ES, ako aj článku 23 ods. 1 smernice 2003/55 je nevyhnutný na to, aby mohol rozhodnúť o tom, či je v súlade s právom Spoločenstva článok 23 zákonného dekrétu č. 273/2005 a článok 15 ods. 5 a 7 legislatívneho dekrétu č. 164/2000.

27 Ďalej v súlade s ustálenou judikatúrou v rámci spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi založenej článkom 234 ES prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní na vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. V dôsledku toho, ak sa položené prejudiciálne otázky týkajú výkladu práva Spoločenstva, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri najmä rozsudok z 10. mája 2001, Agorà a Excelsior, C-223/99 a C-260/99, Zb. s. I-3605, bod 18).

28 Dôležité je tiež pripomenúť, že nie je úlohou Súdneho dvora rozhodnúť o výklade a uplatniteľnosti vnútroštátnych ustanovení alebo zistiť relevantné skutkové okolnosti pre riešenie sporu vo veci samej. Súdny dvor totiž musí zohľadniť v rámci rozdelenia právomocí medzi vnútroštátnymi súdnymi orgánmi a súdnymi orgánmi Spoločenstva skutkový a právny kontext, do ktorého sa začleňuje prejudiciálna otázka tak, ako ju vymedzuje vnútroštátne rozhodnutie (pozri najmä rozsudok z 13. novembra 2003, Neri, C-153/02, Zb. s. I-13555, body 34 a 35).

29 S tvrdením, podľa ktorého sú prejudiciálne otázky neprípustné, keďže spočívajú na nesprávnom výklade talianskeho práva, sa teda nemožno stotožniť.

30 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O veci samej

O tretej otázke

31 Svojou treťou otázkou, ktorú treba skúmať ako prvú, vnútroštátny súd v podstate žiada, aby Súdny dvor upresnil, či článok 10 ES, zásada proporcionality, článok 23 ods. 1 smernice 2003/55, ako aj odôvodnenia č. 4, 8, 10 a 18 tejto smernice bránia právnej úprave, akou je úprava vo veci samej, ktorá automaticky predlžuje prechodné obdobie, po uplynutí ktorého predčasne zanikne platnosť koncesie na distribúciu zemného plynu, akou je koncesia vo veci samej udelená bez výberového konania.

— Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

32 ASM Brescia tvrdí, že ani smernica 98/30 prebratá legislatívnym dekrétom č. 164/2000, ani smernica 2003/55 nezakotvujú povinnosť skrátiť obdobie platnosti koncesií na distribúciu zemného plynu, ktoré boli udelené bez výberového konania. Domnieva sa, že práve preto vnútroštátny zákonodarca na jednej strane slobodne rozhodol, že platnosť týchto koncesií zaniká pred zmluvne stanovenou lehotou, a na druhej strane stanovil na tento účel prechodné obdobie a spôsoby jeho uplatnenia.

33 Dodáva, že predčasné skončenie platnosti dotknutých koncesií a následné vyhlásenie výberových konaní na udelenie nových koncesií neumožňujú zaručiť vyšší stupeň hospodárskej súťaže v oblasti distribúcie zemného plynu, pretože každý nový prichádzajúci distribútor môže prípadne uprednostniť podnik predaja, s ktorým je spojený. Domnieva sa, že táto obťažnosť môže byť vyriešená len tak, že sa dodržia povinnosti nestrannosti a neutrality prevádzkovateľov distribučnej siete, ktoré stanovuje smernica 2003/55, a obzvlášť právo prístupu tretích osôb do distribučnej siete, ako aj oddelenie z právneho, správneho, funkčného a účtovného hľadiska od subjektov, ktoré predávajú zemný plyn a ktoré sú súčasťou toho istého vertikálne integrovaného podniku.

34 Komisia Európskych spoločenstiev sa tiež domnieva, že smernica 2003/55 neurčuje povinnosť predčasného skončenia platnosti koncesií na distribúciu zemného plynu udelených v rozpore s požiadavkami Spoločenstva.

35 Dodáva, že aj keď spojené ustanovenia článku 13 ods. 1 a článku 33 ods. 2 smernice 2003/55 oprávňujú prevádzkovateľa distribučnej sústavy zemného plynu vykonávať tiež činnosť dodávky plynu až do 1. júla 2007, predsa je však povinný na základe článku 12 ods. 2 tejto smernice zaobchádzať nestranne s rôznymi hospodárskymi subjektmi na trhu so zemným plynom.

36 Anigas zdôrazňuje, že posledný deň, ku ktorému má byť liberalizovaný trh so zemným plynom, ktorý stanovuje článok 23 ods. 1 smernice 2003/55 na 1. júl 2007, ukladá jednoducho členským štátom povinnosť, aby všetci kupujúci zemný plyn boli oprávnenými odberateľmi, a domnieva sa, že táto smernica neukladá povinnosť zrušiť koncesie na distribúciu zemného plynu, ktoré boli prv udelené bez výberového konania.

— Odpoveď Súdneho dvora

37 Tak zo znenia, ako aj zo štruktúry smernice 2003/55 vyplýva, že jej cieľom je zavŕšenie vnútorného trhu v odvetví zemného plynu. Na tento účel, ako to stanovuje článok 1 ods. 1 prvá veta smernice, táto smernica stanovuje spoločné pravidlá pre prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu.

38 Článok 23 ods. 1 smernice 2003/55 upresňuje kalendár liberalizácie dodávok zemného plynu a stanovuje najmä, že členské štáty zabezpečia, aby oprávnenými odberateľmi, teda takými, ktorí majú právo obrátiť sa podľa vlastného uváženia na dodávateľa, boli do 1. júla 2004 všetci odberatelia.

39 Toto ustanovenie sa týka zemného plynu, a nie jeho distribúcie. Preto nemožno z neho vyvodiť žiadnu povinnosť zaväzujúcu členské štáty ukončiť platnosť zákaziek na distribúciu udelených bez výberového konania.

40 Smernica 2003/55 neobsahuje okrem toho žiadne ustanovenie o platných koncesiách na distribúciu zemného plynu.

41 Treba teda odpovedať na tretiu otázku tak, že smernica 2003/55 nebráni tomu, aby právna úprava členského štátu, akou je úprava vo veci samej, stanovovala za podmienok, ktoré určuje, predĺženie prechodného obdobia, po uplynutí ktorého musí predčasne zaniknúť platnosť koncesie na distribúciu zemného plynu, akou je koncesia vo veci samej. Za týchto podmienok sa treba tiež domnievať, že článok 10 ES a zásada proporcionality tiež nebránia takejto právnej úprave.

O prvej a druhej otázke

42 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či články 43 ES, 49 ES a 86 ods. 1 ES, ako aj zásady rovnosti zaobchádzania, zákazu diskriminácie a transparentnosti bránia právnej úprave, akou je úprava vo veci samej, ktorá stanovuje za podmienok, ktoré určuje, predĺženie prechodného obdobia, po uplynutí ktorého predčasne zanikne platnosť koncesie na distribúciu zemného plynu, akou je koncesia vo veci samej.

— Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

43 ASM Brescia sa domnieva, že zrušenie koncesií na distribúciu zemného plynu, aké je vo veci samej, je opatrenie, o ktorom môže rozhodnúť vnútroštátny zákonodarca diskrečne a autonómne. Dodáva, že toto opatrenie umožňuje Talianskej republike predčasne sa zosúladiť so smernicou 2003/55 tak, že ustanoví nových koncesionárov na službu vo verejnom záujme distribúcie zemného plynu.

44 ASM Brescia uvádza, že stanovenie prechodného obdobia, po uplynutí ktorého predčasne zanikne platnosť dotknutých koncesií, je určené na nájdenie kompromisu

medzi realizáciou tohto cieľa otvorenia odvetvia zemného plynu hospodárskej súťaži a nutnosťou chrániť legitímnu dôveru držiteľov platných koncesií.

45 Tá istá spoločnosť pripomína, že členské štáty musia dodržiavať zásadu ochrany legitímnej dôvery pri výkone právomocí, ktoré vykonávajú pri uplatňovaní smerníc Spoločenstva (pozri najmä rozsudok z 26. apríla 1988, Krücken, 316/86, Zb. s. 2213, bod 22) a že v čase legislatívnej reformy niektorých právnych inštitúcií a úprav si ochrana legitímnej dôvery hospodárskych subjektov nutne vyžaduje prijatie prechodných opatrení alebo prechodných období na prispôsobenie, ak neexistujú naliehavé verejné záujmy, ktoré by tomu bránili (pozri najmä rozsudok zo 14. mája 1975, CNTA/Komisia, 74/74, Zb. s. 533, bod 44).

46 ASM Brescia upresňuje, že až do nadobudnutia účinnosti legislatívneho dekrétu č. 164/2000 talianske právo nepodmieňovalo udelenie koncesií na distribúciu zemného plynu uverejnením a umožňovalo okrem iného prijatie koncesií s veľmi dlhou dobou platnosti.

47 Dodáva, že až do prijatia výkladového oznámenia Komisie o koncesiách v práve Spoločenstva [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 121, s. 2), ako aj do vyhlásenia rozsudku zo 7. decembra 2000, Telaustria a Telefonadress (C-324/98, Zb. s. I-10745), právo Spoločenstva neobsahovalo ustanovenia, podľa ktorých by boli povinnosti transparentnosti a uverejnenia uložené verejným orgánom v súvislosti s udelením koncesií na službu vo verejnom záujme na základe práva Spoločenstva.

48 ASM Brescia následne pripomína, že zákonný dekrét č. 273/2005 v skutočnosti len o dva roky oddialil deň, keď uplynie prechodné obdobie uvedené v článku 15 ods. 5 legislatívneho dekrétu č. 164/2000 z 31. decembra 2005 na 31. decembra 2007 a za určitých podmienok z 31. decembra 2007 na 31. decembra 2009. Zastáva názor, že takýto vzťah sám osebe a svojimi účinkami má obmedzený rozsah vzhľadom najmä na zostávajúce veľmi často dlhé zmluvné obdobia platnosti dotknutých koncesií a že

nezasahuje neprimerane do rovnováhy záujmov strán. Zdôrazňuje, že toto predĺženie platnosti je tiež v každom prípade diskrečným opatrením.

49 ASM Brescia nakoniec pripomína, že pokiaľ ide o koncesie na distribúciu zemného plynu, ktorých platnosť sa končí pred uplynutím uvedeného prechodného obdobia, ich platnosť nie je predĺžená, že len v dôsledku pôsobnosti legislatívneho dekrétu č. 164/2000 deň, keď uplynie prechodné obdobie uvedené v článku 15 ods. 5 tohto dekrétu, môže byť neskorší ako deň, ktorý vyplýva z uplatnenia zákonného dekrétu č. 273/2005, a že prijatie tohto zákonného dekrétu umožnilo posilnenie právnej istoty tým, že vyjasnilo právny režim uvedeného prechodného obdobia.

50 Komisia tvrdí, že spor vo veci samej sa týka koncesií na služby vo verejnom záujme a že sa na ne vzťahujú základné pravidla Zmluvy ES, obzvlášť články 43 ES a 49 ES, ako aj zásady zákazu diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti a rovnosti zaobchádzania medzi uchádzačmi, v dôsledku čoho vzniká najmä povinnosť transparentnosti, ktorá umožní poverujúcemu verejnému orgánu zabezpečiť dodržanie týchto zásad (rozsudok zo 6. apríla 2006, ANAV, C-410/04, Zb. s. I-3303, bod 21).

51 Zdôrazňuje, že Súdny dvor sa domnieval, že povinnosť transparentnosti zabezpečuje pre každého potenciálneho uchádzača adekvátny stupeň zverejnenia umožňujúci sprístupnenie koncesie na služby vo verejnom záujme konkurencii, ako aj kontrolu nestrannosti postupov výberového konania (rozsudok ANAV, už citovaný, bod 21).

52 Komisia sa domnieva, že nezrušenie koncesie na službu vo verejnom záujme udelenej bez predbežného uverejnenia je tiež v rozpore s článkami 43 ES a 49 ES, ako aj so zásadami zákazu diskriminácie, rovnosti zaobchádzania a transparentnosti.

53 Dodáva, že článok 86 ods. 1 ES bráni pravidlám, akými sú pravidlá vo veci samej, ktoré stanovujú zachovanie účinnosti koncesií na služby vo verejnom záujme udelených v rozpore s požiadavkami uverejnenia, ktoré ukladá právo Spoločenstva.

54 Anigas tvrdí, že články 43 ES, 49 ES a článok 86 ods. 1 ES, ako aj zásady rovnosti zaobchádzania, zákazu diskriminácie a transparentnosti nebránia predĺženiu prechodného obdobia, ako to stanovuje právna úprava sporná vo veci samej.

55 Zdôrazňuje, že podmienky, ktoré upravuje článok 15 ods. 7 legislatívneho dekrétu č. 164/2000, ktorý umožňuje predĺžiť prechodné obdobie uvedené v článku 15 ods. 5 tohto dekrétu, sa začleňuje do súboru opatrení majúcich za cieľ vytvorenie konkurenčného trhu so zemným plynom.

56 Anigas sa domnieva, že dodržiavanie zásady ochrany legitímnej dôvery v každom prípade ukladá povinnosť, aby predčasné skončenie platnosti koncesií na distribúciu zemného plynu, akým je skončenie vo veci samej, nastalo len po uplynutí prechodného obdobia.

— Odpoveď Súdneho dvora

57 Koncesia na službu vo verejnom záujme, akou je koncesia vo veci samej, nepatrí do pôsobnosti smerníc, ktoré sa týkajú rôznych kategórií verejných obstarávaní (pozri najmä rozsudok z 21. júla 2005, Coname, C-231/03, Zb. s. I-7287, bod 16).

58 Súdny dvor však rozhodol tak, že verejné orgány sú povinné, keď chcú udeliť takúto koncesiu, dodržiavať vo všeobecnosti základné pravidlá Zmluvy ES a osobitne zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky Telaustria a Telefonadress, už citovaný, bod 60; Coname, už citovaný, bod 16; z 13. októbra 2005, Parking Brixen, C-458/03, Zb. s. I-8585, bod 46, ako aj ANAV, už citovaný, bod 18).

59 Obzvlášť, pokiaľ takáto koncesia vykazuje určitý cezhraničný záujem, jej udelenie podniku usadenému v členskom štáte verejného obstarávateľa bez akejkoľvek transparentnosti predstavuje rozdiel v zaobchádzaní na ujmu podnikov usadených v iných členských štátoch, ktoré by mohli mať o túto koncesiu záujem (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. novembra 2007, Komisia/Írsko, C-507/03, Zb. s. I-9777, bod 30).

60 Taký rozdiel v zaobchádzaní, ktorý vylúčením všetkých podnikov nachádzajúcich sa v inom členskom štáte spôsobuje hlavne týmto podnikom ujmu, predstavuje, pokiaľ nie je odôvodnený objektívnymi okolnosťami, nepriamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ktorá je podľa článkov 43 ES a 49 ES zakázaná (rozsudok Komisia/Írsko, už citovaný, bod 31).

61 Ďalej článok 86 ods. 1 ES bráni tomu, aby členské štáty v prípade verejnoprávnych podnikov a podnikov, ktorým členské štáty priznávajú osobitné alebo výlučné práva, ponechali v účinnosti vnútroštátne opatrenia, ktoré sú v rozpore s článkami 43 ES a 49 ES.

62 Na druhej strane však nie je vôbec vylúčené, že predmetná koncesia vo veci samej vykazuje vzhľadom na kritériá vyvodené Súdnym dvorom, najmä na jej miesto výkonu a na jej hospodársky význam, istý cezhraničný záujem (pozri analogicky rozsudok z 15. mája 2008, SECAP, C-147/06 a C-148/06, bod 31). Platí to o to viac, že vnútroštátna právna úprava sa môže uplatňovať bez rozdielu na všetky koncesie.

63 Na druhej strane právna úprava, akou je úprava vo veci samej, na základe z nej vyplývajúceho odkladu udelenia novej koncesie prostredníctvom výberového konania vytvára prinajmenšom počas obdobia tohto odkladu rozdiel v zaobchádzaní na ujmu podnikov usadených v iných členských štátoch, ktoré by mohli mať o túto koncesiu záujem.

64 Tento rozdiel v zaobchádzaní však môže byť odôvodnený objektívnymi okolnosťami, akými je nutnosť dodržiavať zásadu právnej istoty.

65 Táto zásada patrí do právneho poriadku Spoločenstva (rozsudok z 21. septembra 1983, Deutsche Milchkontor, 205/82 až 215/82, Zb. s. 2633, bod 30) a sú povinné ju dodržiavať všetky vnútroštátne orgány, ktoré uplatňujú právo Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. septembra 1979, Eridania, 230/78, Zb. s. 2749, bod 31).

66 V tejto súvislosti treba v usporiadaní, akým je usporiadanie vo veci samej, zohľadniť tri druhy okolností.

67 Po prvé smernica 2003/55 nestanovuje spochybnenie existujúcich koncesií na distribúciu plynu.

68 Po druhé z vnútroštátneho rozhodnutia vyplýva, že koncesia udelená v roku 1984 mala byť účinná až do roku 2029. Takto jej predčasné zrušenie na základe zákonného dekrétu č. 273/2005, ktorého účinkom bolo to, že Comune di Rodengo Saiano mala vystaviť hospodárskej súťaži udelenie novej koncesie, môže podporiť väčšie dodržiavanie práva Spoločenstva.

69 Po tretie zásada právnej istoty najmä vyžaduje, aby boli právne pravidlá jasné, presné a predvídateľné, pokiaľ ide o ich účinky, obzvlášť, keď môžu mať nepriaznivé dôsledky pre jednotlivcov a podniky (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2005, VEMW a i., C-17/03, Zb. s. I-4983, bod 80 a citovanú judikatúru).

70 V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že predmetná koncesia vo veci samej bola udelená v roku 1984, zatiaľ čo v tomto čase Súdny dvor ešte nerozhodol, že z práva Spoločenstva najmä vyplynulo, že zmluvy, ktoré vykazujú určitý cezhraničný záujem, by mohli byť viazané povinnosťami transparentnosti za podmienok uvedených v bodoch 61 a 62 tohto rozsudku.

71 Za týchto podmienok a bez toho, aby bolo potrebné sa pýtať na zásadu ochrany legitímnej dôvery, zásada právnej istoty nielenže umožňuje, ale tiež vyžaduje, aby sa so zrušením takejto koncesie spájalo prechodné obdobie, ktoré umožní zmluvným stranám oslobodiť sa spod zmluvných vzťahov za prijateľných podmienok tak z hľadiska požiadaviek služby vo verejnom záujme, ako aj z hospodárskeho hľadiska.

72 Je úlohou vnútroštátneho súdu posúdiť, či sa môže najmä predĺženie prechodného obdobia, ktoré uskutočnila právna úprava, akou je úprava vo veci samej, považovať za nevyhnutné na to, aby sa dodržala zásada právnej istoty.

73 Treba teda odpovedať na prvú a druhú otázku tak, že články 43 ES, 49 ES a článok 86 ods. 1 ES nebránia tomu, aby právna úprava členského štátu, akou je úprava vo veci samej, stanovovala za podmienok, ktoré určuje, predĺženie prechodného obdobia, po uplynutí ktorého predčasne zanikne platnosť koncesie na distribúciu zemného plynu, akou je koncesia vo veci samej, pokiaľ sa takéto predĺženie môže považovať za nevyhnutné na to, aby sa umožnilo zmluvným stranám oslobodiť sa spod zmluvných vzťahov za prijateľných podmienok tak z hľadiska požiadaviek služby vo verejnom záujme, ako aj z hospodárskeho hľadiska.

O trovách

74 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. **Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES, nebráni tomu, aby právna úprava členského štátu, akou je úprava vo veci samej, stanovovala za podmienok, ktoré určuje, predĺženie prechodného obdobia, po uplynutí ktorého musí predčasne zaniknúť platnosť koncesie na distribúciu zemného plynu, akou je koncesia vo veci samej. Za týchto podmienok sa treba tiež domnievať, že článok 10 ES a zásada proporcionality takisto nebránia takejto právnej úprave.**

2. **Články 43 ES, 49 ES a článok 86 ods. 1 ES nebránia tomu, aby právna úprava členského štátu, akou je úprava vo veci samej, stanovovala za podmienok, ktoré určuje, predĺženie prechodného obdobia, po uplynutí ktorého predčasne zanikne platnosť koncesie na distribúciu zemného plynu, akou je koncesia vo veci samej, pokiaľ sa takéto predĺženie môže považovať za nevyhnutné na to, aby sa umožnilo zmluvným stranám oslobodiť sa spod zmluvných vzťahov za prijateľných podmienok tak z hľadiska požiadaviek služby vo verejnom záujme, ako aj z hospodárskeho hľadiska.**

Podpisy